

Kremlj zna da je najbolja strategija za umanjivanje uticaja Brisela u prevlasti Gasproma da pusti države članice da sprovedu odabir umesto Rusije .

Debata koja se tiče gasovoda Severni tok 2 bavi se time da li projekat treba da se posmatra kao komercijalni poduhvat ili kao napor da se potvrdi dominantnost Gasproma u Evropi i da se zada udarac Ukrajini.

Zanimljivo je razumevanje diskusije jer direktno pogađa “zavadi pa vladaj” strategiju Kremlja ka EU.

Tokom proteklih godina Gazprom je usavršio strategiju da podstiče apetit evropske političke i poslovne elite potencijalno unosnim poslovima na gasovodu iako je često nejasna realizacija ovih projekata.

Kako Gazprom to postiže? Privlačenjem različitih zemalja obećanjima da će postati gasna čvorišta što stvara konfuziju i razdor između onih koji očekuju milijarde preko tranzitnih naknada i onih koji vide kontradiktornosti između projekta gasovoda i politika koje su dogovorene na nivou EU.

Ono što je ključno je da takva strategija sprečava razvoj opšte Politike o evropskoj energiji jer će svaka zemlja podržati ovaj ili drugi gasovod. Činjenica da većina ovih projekata nikada neće biti realizovana ostaje diskutabilna tema.

Kako je južni tok krenuo ka jugu

Najpoznatiji primer ove strategije bio je Južni tok, gasovod kroz koji bi ruski gas išao preko Crnog Mora u Bugarsku i preko Srbije, Mađarske i Slovenije u Austriju.

U vreme kada je ovaj projekat počinjao, posmatran je kao rival Nabucco gasovodu koji podržava EU i koji je za cilj imao prenos gasa iz Kaspijskog jezera u Evropu.

Iako gasovod Nabucco na kraju nije opstao usled nedovoljno gasa u regionu, činjenica da je Rusija uspeła da uključi nekoliko zemalja EU u projekat Južni tok sigurno nije pomogla pikupljanju političke podrške Nabucco gasovodu.

Južni tok je bio kontraverzan imajući u vidu da bi zapečatio prevlast Gasproma u jugoistočnoj Evropi čak iako su se lideri EU usaglasili da smanje potrebu za ruskim gasom. Međutim, ovo nije sprečilo nekoliko evropskih zemalja i kompanija da podrže projekat.

Austrija je na primer želela da ima još jedan gasovod u svom čvorištu u Baumgartenu.

Bugarska je bila fokusirana na mogući prihod od tranzita a Italija je videla unosni projekat za svoju firmu ENI.

Međutim, ključni problem je taj što su bilateralni sporazumi između Rusije i zemalja koje su bile u gasovodnoj ruti bili u suprotnosti sa zakonodavstvom o energetici i konkurentnosti EU.

Imajući u vidu da je opšte poznato da Gazprom nikada nije imao ni najmanju nameru da

dozvoli različitim operatorima da rade na Južnom toku, zemlje koje su bile u projektu su sigurno bile potpuno svesne da gasovod nikada nije bio legalan u svom predloženom obliku, a ipak su insistirale na njemu.

Zato i nije čudno što je ruski predsednik Vladimir Putin otkazao projekat Južni tok u decembru 2014.god i time srušio san mnogim evropskim zemljama i kompanijama.

Sa gasom iz Rusije

Ubrzo nakon toga, Putin je pokrenuo drugi projekat pod nazivom Turski tok. Gasovod bi prenosio ruski gas preko Crnog mora u Tursku i odatle do čvorišta na tursko-grčkoj granici i time zaobišao propise o konkurentnosti EU.

U junu 2015.godine u jeku dužničke krize u Grčkoj, premijer Grčke, Alexis Tsipras, otputovao je u St Petersburg da bi se sastao sa Vladimirom Putinom.

Očajan da dobije novac i maksimizira izvore sredstava, Tsipras je potpisao memorandum o razumevanju sa Gaspromom o izgradnji nastavka Turskog toka koji bi prenosio ruski gas dalje u Evropu.

Prema sporazumu, Rusija bi se obavezala da plati stotinu miliona dolara za tranzitne naknade. Međutim, Tsipras je trebalo da zna da Gasprom nikada ne bi izgradio gasovod u Evropi gde bi morao da deli kapacitet u skladu sa zakonom EU.

Uz to, Grčka nije bila u poziciji da sama obezbedi finansiranje projekta a mogućnost da dobije privatno finansiranje nije bila realna. U suštini, Putin je znao da može da iskoristi Tsiprasa da zavadi Brisel i Grčku u trenutku kada je Unija slabila zbog krize u Grčkoj. Tsipras se rado obavezao. A gasovod? Nikada nije izgrađen. Sa Turskom koja je žestoko pregovarala da što bolje prođe, pregovori su se razvlačili od početka do trenutka dok Turska nije oborila ruski avion čime je prelila čašu i zatvorila vrata turskom toku.

Memorandum nerazumevanja

24. februara ove godine, Gasprom je potpisao memorandum o razumevanju sa italijanskom energetsom kompanijom Edison i grčkom gasnom korporacijom DEPA za isporuku rukog gasa preko Crnog mora i neimenovanih trećih zemalja, u Italiju i Grčku.

Sporazum je ponovo pokrenuo stari interkonektor Italija-Turska-Grčka (ITGI), mali gasovod koji je otpisan 2012.godine kada nije pobedio sa ponudom za Azeri gas.

Zašto obnoviti ovaj projekat? U ovom trenutku treba napomenuti da je italijanska energetska kompanija ENI bila glavni akcionar u Južnom toku. Matteo Renzi, premijer Italije, izneo je kritike na račun podrške koju Nemačka pruža Severnom toku 2 koju on vidi kao dvostruki standard jer je morao da podrži sankcije uvedene Rusiji u vreme kada je Berlin pokazivao bojazan u vezi sa podržavanjem gasovoda koji se tiče Gasproma.

Renzi je naravno u pravu kada tvrdi da zakon EU treba da bude jednak za sve projekte

gasovoda. Obnovljena verzija ITGI, iako mnogo manja i lakša za izgradnju od Severnog toka 2 treba da se posmatra kao kompenzacija za neutralisanje italijanskih kritika.

Ali ponovo je nejasno kako će gasovod dovesti gas iz Rusije u ovaj deo Evrope. Takođe je zanimljiva i tvrdnja predstavnika italijanske vlade da nisu bili konsultovani za memorandum. Time što Rim nije informisan, Gasprom je namerno stvorio utisak da italijanska vlada stoji iza planova.

I na kraju, time što nije precizirano koje zemlje služe kao tranzit, stvara se rivalstvo između Turske i Bugarske- dve druge nacije koje su videle odustajanje od prethodnih projekata - da se takmiče za konačno formiranje rute gasovoda; upravo ono takmičenje koje oduzima vreme evropskoj eliti i sprečava ih da se bave kreiranjem Energetske Unije.

Kremlj zna da je najbolja strategija za umanjivanje uticaja EU u prevlasti Gasproma da pusti države članice da sprovedu odabir umesto Rusije.

Sve dok evropska politička i poslovna elita bude verovala u prazna obećanja Gasproma, Vladimir Putin će prelakom sprečavati formiranje Energetske Unije.

Izvor: EUObserver, priredio Serbia-Energy.eu